

88. YILINDA TÜRKİYE EKONOMİ KURUMU VE TASARRUF VE YERLİ MALI VURGUSU

Ercan Uygur

Türkiye Ekonomi Kurumu Başkanı

12 Aralık 2017

- Türkiye Ekonomi Kurumu 12 Aralık 1929 tarihinde kurulduğunda, 12-18 Aralık haftasını daha sonraki yıllarda “Tasarruf ve Yerli Malı Haftası” olarak kutlamayı kararlaştırmış ve bu karar kurumun ilk tüzüğünde yer almıştı. İlk “Tasarruf ve Yerli Malı Haftası” 12-18 Aralık 1930 tarihinde kutlandı.

1. Türkiye Ekonomi Kurumu’nun Kuruluşu

Türkiye Ekonomi Kurumu, Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti adıyla, 88 yıl önce Büyük Buhranın başladığı zor dönemde 12 Aralık 1929’da Atatürk’ün önerisiyle kuruldu. İlk tüzükte Kurum’un kuruluş amaçları şöyle belirtilmişti.

- A- Halkı israfla mücadele etmeye, tutumlu yaşamaya ve tasarruf etmeye teşvik etmek.
- B- Yerli malların kullanımını teşvik etmek için bu malları tanıtmak ve sevdirmek.
- C- Yerli malların üretimini çoğaltmak, bunların dayanıklılığını, kalitesini ve beğenilirliğini yabancı mallar düzeyine getirmek ve fiyatlarını düşük tutmak için çaba göstermek.
- D- Yerli malların sürümünü arttırmak suretiyle toplumun refahını yükseltmek.

Belirtilen amaçların bir iktisat kurgusundan geçtiği açıktır. Bu kurguda; kalite, fiyat ve rekabet gibi önemli ekonomik kavramların altı çizilmiştir. Kurum, Büyük Buhrana ve Türkiye’nin giderek bozulan dış dengesine karşı sanayileşmeyi, sanayiye yaratacak yatırım için tasarruf etmeyi, kaynak biriktirmeyi; diğer yandan da sanayi üretimine talep yaratmak için yerli malı kullanmayı vurgulamıştır.

2. “Tasarruf ve Yerli Malı” Haftaları

Türkiye Ekonomi Kurumu 12 Aralık 1929’da kurulduğunda, 12-18 Aralık haftasını daha sonraki yıllarda “Tasarruf ve Yerli Malı Haftası” olarak kutlamayı kararlaştırmış ve bu karar kurumun ilk tüzüğünde yer almıştı. Böylece, ilk “Tasarruf ve Yerli Malı Haftası”, Kurum’un birinci kuruluş yıl dönümünde, 12-18 Aralık 1930 tarihinde kutlandı.

12 Aralık 1934’te haftanın adı “Milli Ekonomi ve Yerli Mallar Haftası” olarak değiştirildi. Kurum’un öncülüğünde 1930’larda ve 1940’larda tüm Türkiye’de yaygın olarak kutlanan haftanın adı, 1946 yılında “Yerli Malı Haftası” olarak kısaltıldı.

Haftanın adı 1950 yılında “Ekonomi ve Yerli Malı Haftası” olarak değiştirildi; 1983 yılında bir kez daha değiştirilip “Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası” oldu. Daha sonraki yıllarda, hafta, kısaca “Yerli Mallar Haftası” olarak anılmaya başlandı ve gündemden düştü.

Halbuki tasarruf konusu tüm ülkelerde hep önemsenmiştir, bugün de çok önemseniyor. Örneğin, 31 Ekim 1924'te ilan edilen Dünya Tasarruf günü her 31 Ekim'de hemen her ülkede kutlanıyor. Ayrıca, gelişmiş ülkeler de dahil olmak üzere, her ülke kendi sanayisini ve istihdamını ve dolayısıyla yerli malını teşvik etmek üzere önlemler alıyor. Örneğin ABD'de "Amerikan malı al" (Buy American) kampanyası, halen canlı biçimde süren ve federal yasalarla güvence altına alınan bir kampanyadır. Tasarrufun ve yerli malı kullanmanın önemli bir boyutu da istihdamı arttırabilme çabasıdır.

Türkiye Ekonomi Kurumu'nun "tasarruf et, yerli malı kullan" söylemi, sanayileşme çabası yanında "dış açığı ve dış borçlanmayı azalt" düşüncesinin de ürünüdür. 1920'ler sonunda hem Büyük Buhran, hem de borçtan batmış Osmanlı örneği var iken, dış açıkların ve dış borçların ülkeyi çıkmazlara sürükleyeceği korkusu yoğundu.

Birkaç noktaya daha belirtmek gerekir.

- 1) Bugün ülkemizde tasarrufu arttırmak ve teknolojiye dayalı yerli üretimi teşvik etmek için öneriler ve çabalar görmek bizleri umutlandırıyor.
- 2) Son yıllarda yüksek borçlu ülkelerin düştüğü zor durum, yetersiz tasarrufun ortaya çıkardığı yüksek borçlardan korkmak gerektiğini gösteriyor.
- 3) "Tasarruf artarsa tüketim azalır, büyüme düşer" söylemi, yatırım ve ihracatı talep unsurları olarak dikkate almıyor. Daha fazla tasarruf, genel olarak daha çok yatırım ve ihracat anlamına gelir. Asya'da Çin, Kore, Malezya, Singapur; Avrupa'da Almanya, Hollanda'da tasarruf oranları ve haliyle yatırım ve ihracat oranları oldukça yüksektir. Bu ülkelerde görece daha yüksek büyüme ve, daha da önemlisi, daha fazla istikrar vardır.

Tasarruf ve Yerli Malı Haftanız kutlu olsun.